

Michal Svatoš

STUDENTSKÉ MAJÁLESY
ŠEDESÁTÝCH LET

Musím hned na začátku pronést výtku historické vědě. Nejen že nám dosud nepodala jasný a přehled ekonomického vývoje minulých věků a období, ale dokonce zcela zanedbala zpracování otázky tak důležité jako byly studentské slavnosti, včetně Majáles¹, napsal vpředvečer studentského majálesu roku 1956 do univerzitního časopisu děkan tehdejší Filosofické-historické fakulty Karlovy univerzity Mirko Očadlík.² A měl pravdu, rozhodně pokud jde o vypsání historie studentských majálesů, protože dějiny studentského hnutí zůstávají stále jedním z mnoha desiderat českého dějepiscectví.³ A přitom jde o téma, které nepostrádá nejen na zajímavosti, ale ani na aktuálnosti, uvědomíme-li si, že studentstvo sehrálo v moderních dějinách českých zemích úlohu mnohdy téměř klíčovou. Omezím-li se pouze na naše století, nelze nevzpomenout události, které následovaly po pohřbu studenta Jana Opletala v roce 1939, na rezistenci studentů v únoru 1948, na tzv. strahovské události roku 1967, které byly předzvěstí Pražského jara, na oběť studenta Jana Palacha a nakonec ani na studentskou demonstraci 17. listopadu roku 1989, která se ukázala být oním pověstným bodem zvratu našich nejnovějších dějin.

Se studenty, jejich způsobem života a jejich sociální rolí je spojeno nejedno literární klišé a pohled na studentstvo patří k typickým mýtům české myšlení.³ Vzpomeňme jen na Jiráskovu *Filosofskou historii*, v níž české studentstvo je přímo ztělesněním neohroženého národního zápasu a odporu proti germanizaci. Mýtus českého studenta tvoří hodnotící soudy typu „budoucí zárodek české inteligence“, „chlouba národa“, spojované automaticky s představou „studentské chudoby“ a „nevázaného veselí“, ale také „hospodští povaleči“ či „lehkomyšní rozhazovači rodičovských peněz“. Studentstvo je českou společností přinejmenším od minulého století chápáno jako prvek společenské nonkonformity, studenti jsou spojováni s politickou rezistencí. Jejich

1 M. Očadlík: Majáles budou. In: UNIVERSITA KARLOVA, r. II, č. 8 (20. duben 1956), str. 3.

2 Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1989. Red. J. Havránek – Z. Poustka, Praha 1998, str. 313 a 318, zasazující pražské majálesy do širšího kontextu vývoje studentského hnutí.

3 A. Jirásek: *Filosofská historie*. Ilustrace Josef Kašpar, Praha 1955, zvl. str. 73-119.

„Lidi, budme veselí, středověk je pryč!“

foto: archiv

hlavní devízou je vlastně jejich „mládí“, tedy fakt, za který ani nemohou. Studentstvo bylo a je vnímáno jako značně mobilní sociální vrstva, což je dáno jistou „nezakotveností“ studenta, samotným faktem, že student není žádné povolání, jen dočasným stavem před budoucím povoláním.

A studentské majálesy jsou přímo ztělesněním takových myšlenkových stereotypů. Kdysi na počátku byly majálesy slavnostmi středoškolské mládeže, která se odebrala se svými učiteli do přírody, aby zpěvy, tancem a veršovánkami uvítala, tak jako litomyšlští gymnasisté v Nedošínském háji, příchod jara. Že se to neobešlo bez pohoršení města a pánů měšťanostů, bez pouličních randálů, bez pitek, bez skandálních historek a mnohdy ani bez následného disciplinárního potrestání „pánů študiosů“, rozumí se v Čechách samo sebou. A právě na tuto tradici navázal první velký poválečný majáles v roce 1956. Zmíněný muzikolog Mirko Očadlík vystihl charakter studentských majálesů, když v nich viděl projev studentské opozice, v padesátých letech pochopitelně třídně motivované.⁴ V roce prvního „tání“ komunismu po XXII. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu se studentský majáles stal vlastně jedním z prvních viditelných projevů eroze komunistického režimu v Československu. Byl očekáván

4 M. Očadlík, cit. článek. Neméně pozoruhodný je autorův postřeh „A proto stále Majáles trvala a šířila se, ač vlastně nikdo nevěděl, co vlastně Majáles byly a mají být“.

„Dneska tady křičíme, zítra za to sedíme!“

foto: archiv

z mnoha stran s patrným napětím, když reakce stranických a mládežnických orgánů nebyla zpočátku jasná. Nakonec převládlo mínění, že trocha studentské recese nemůže nikomu uškodit, takže i oficiální představitelé vysokých škol dali souhlas k jeho konání. Ovšem s patřičnými podmínkami: majálesový průvod nesmí narušit veřejný pořádek, stipendia budou vyplacena až po majálesu, aby přemíra peněz nesváděla studenty k nadměrné konzumaci alkoholu, jinak se pochopitelně vyhrožovalo disciplinárními postihy. To vše dílem žertem, dílem vážně. O majálesu se začalo mluvit také veřejně, na stránkách novin. Časopis *Universita Karlova* začal připravovat čtenáře na majáles připomínkou studentské hymny „Gaudeamus igitur“, seznamoval s chystaným programem a přinesl po vzoru prvomájových průvodů, ovšem s neskrývanou ironií seznam doporučených majálesových hesel.⁵ Většina z nich se pohybovala v rovině tzv. komunální satiry (za všechny snad připomeňme dvě typická: „Za další růst zaměstnanců rektorátu!“ a „Kdo se v mensách stravuje proti tloušťce bojuje!“). Najdeme ale i taková hesla, která mají otevřeně politický charakter, reflektující povahu tehdejšího režimu (např. „Pustťte ministra mezi nás!“,

⁵ Celé číslo časopisu *UNIVERSITA KARLOVA*, r. II, č. 10 (19. květen 1956) bylo vlastně věnováno majálesu.

„Funkcionáři jsou v čele – vždycky, když se někam jede!“ nebo ironické „Ať vzkvétá aparát ČSM – opora naší práce!“). Ostatně politickou povahu měla všechna hesla, i ta nejnevinnější, která si brala na mušku kvalitu jídla v menze nebo praxi povinných studentských umístěnek. Byla totalitnímu režimu nebezpečná, protože byla projevem svobodného myšlení, a to bylo v tehdejší době na pováženou, ne-li přímo zločinem.

Přípravy upoutaly pozornost také pražských zahraničních korespondentů, informace se dostaly i do zpravodajských služeb západních států, které v majálesu po právu spatřovaly jednu z prvních příležitostí k svobodnějšímu projevu dosud mlčící veřejnosti. Tak se zachovala např. v archivu amerického ministerstva zahraničí zevrubná reportáž americké ambasády o přípravě majálesu, soupis hesel s jejich anglickými překlady a pokusem o analýzu „reformních“ proudů v československém studentském hnutí.⁶ Zpravodaj si pozorně všímá požadavků studentských rezolucí z přelomu dubna a května roku 1956, přicházejících vedle stavovských požadavků s ryze politickými požadavky. Studenti chtějí větší a „pravdomluvnější“ informovanost v tisku, rozhlase a filmu, zákaz rušení cizích vysílaček, povolení dovozu zahraniční literatury, ale i úpravu formálního postavení politických stran, a jako zjevný ohlas nedávného Chruščovova projevu požadují revizi nezákonných politických procesů, potrestání zodpovědných viníků a všeobecnou amnestii politickým vězňům. Pro atmosféru doby je příznačný poslední bod rezoluce, který požaduje *„Nehráť hymnu SSSR při každé příležitosti a sovětskou vlajku vyvěšovat pouze na dny 7. XI. a 9. V.“*

Pražský majáles očekávala s náležitým zájmem i policie. Ministr vnitra vydal 17. května roku 1956 tajný rozkaz, jímž nařídil od soboty do pondělí 19. až 21. května pohotovost jedné třetiny příslušníků všech složek ministerstva vnitra, dislokovaných v Praze, dvěma třetinám pak tzv. dosažitelnost a vytvořil speciální policejní štáb, jehož řízením pověřil svého prvního náměstka. Za ocitování stojí zdůvodnění policejního rozkazu, jenž je příznačným projevem onoho „dřevěného jazyka“ českého stalinismu: *„Agenturní zprávy i různé signály ukazují na snahy reakce o zneužití politické nezralosti části vysokoškolského studentstva při slavnosti Majáles... Reakční část studentů počítá s tím, že se jí podaří zvrátit tuto slavnost v protistátní.“*⁷

6 Draft resolution of the plenary meeting of the university organization of the Czechoslovak Youth Union at the University of Pedagogics in Prague z 13. června 1956, uložena v archivu The Department of State, Washington.

7 Archiv MV, A 6/3-987 (Tajný rozkaz ministra vnitra ze 17. května 1956, č. 45).

Nakonec majálesový průvod, který prošel od Staroměstského náměstí do tehdejšího Parku kultury a oddechu Julia Fučíka ve Stromovce, obavy organizátorů a dohlížitelů naplnil. Nejenže nebyla provolávána doporučená hesla, nejenže nestačil kordon milicionářů a tajných a uniformovaných policistů, lemuujících trasu majálesového průvodu, ale k překvapení všech se původně ryze studentské akce zúčastnilo na sto tisíc lidí. Pražský majáles roku 1956 asi nejlépe vystihuje slavné heslo „Nebojte se Pražáci, ještě jsou tu študáci“, které pak provázelo všechny majálesy šedesátých let. Květnová tisková konference předsedy vlády Viliama Širokého se musela vypořádat i s dotazem dopisovatele New York Times S. Grussona, který položil otázku, kolik bylo zatčeno studentů během pražského majálesu. Široký ne zcela po pravdě odpověděl: „*Nezavřeli jsem ani jednoho studenta, neuvalili jsme vazbu na nikoho a nemáme ani v úmyslu zavírat nebo trestat*“. Podle představitele tehdejší moci se na majálesu vlastně nic nestalo, není prý žádným neštěstím, když mladý člověk samostatně uvažuje a myslí. Jiná věc ovšem je, zda se oficiální režim může ztožnit se studentskou kritikou.

Zdržel jsem se déle u majálesu roku 1956 jen proto, že jsou v něm obsaženy všechny prvky studentské nonkoformity nadcházejících let. Již od počátku šedesátých let, s jistotou od roku 1962 se schází pražská mládež každé prvního května navečer v Petřínských sadech u pomníku K. H. Máchy. Podle vzpomínky pamětníka již od roku 1951 se pravidelně po prvomájovém průvodu odebrali svazáci na Petřín, aby zde zpěvem písní a předčítáním pokrokových básní prodloužili atmosféru svátečního dne. O deset let později jsou však nevinná shromáždění chlapců a dívek v modrých košilích minulostí. A nezměnilo se jen oblečení účastníků, ale také jejich názory. Roku 1963 se jich na Petříně sešlo na 1.500, navíc pod bdělým dohledem policistů, pomocných sborů Veřejné bezpečnosti a aktivistů z řad Československého svazu mládeže. Jen, co se setmělo, využili příležitosti mladí (bezpečností i tiskem označovaní jako chuligáni), aby zde zpívali trampské písně, vyvolávali hesla, která v dopoledním průvodu nezazněla, a vysmívali se tajné i veřejné policii, o jejíž přítomnosti neměli žádných pochyb.⁸ Za zvlášť troufalé považovali policejní relace výzvy „Esenbákům v čepici natlučeme palici – a těm bez čepice natlučeme ještě více!“ nebo „S SNB a milicí vydláždíme ulici!“, jež byly důvodem policejního zásahu, při němž bylo zadrženo 35 účastníků, z nichž

8 Archiv Ministerstva vnitra, A/2-238 (Incident u pomníku K. H. Máchy 1. května 1963).

„... k úžasu svazáckých organizátorů byl studentským králem zvolen americký básník Allen Ginsberg...”

foto: Pavel Vácha

sedm bylo označeno za iniciátory celé akce. I když se policejní vyšetřovatelé domnívali, že nešlo o organizovanou skupinu, byli nuceni věnovat mládeži, zvláště vysokoškolské, zvýšenou pozornost, protože petřínskými výtržnostmi „chuligánů“ se muselo dokonce zabývat předsednictvo Ústředního výboru Komunistické strany Československa, požadující na ministerstvu vnitra účinnou nápravu.

O prvomájových setkáních v Petřínských sadech stejně jako o dalších projevech nespokojenosti vysokoškolské mládeže jednaly i další komunistické organizace. Ustavující konference vysokoškolského výboru KSČ, která se sešla v listopadu 1963, znamená určitý průlom v pohledu na vysokoškoláky. Postupně vítězí názor, že studentská non-konformita patří k mládí, že represí by měla vystřídat diskuse a přesvědčování.⁹ A především, studenti vysokých škol začínají být vnímáni jako svébytná součást stále ještě jednotné mládežnické organizace. Postupně se prosazuje názor, jenž se stane tenorem celých šedesát-

⁹ Protokol ustavující konference vysokoškolského výboru KSČ v Praze, konané dne 3. listopadu 1963. Archiv hl. města Prahy, fond Vysokoškolský výbor KSČ Praha, sign. 010/1-11.

tých let. Oficiálně dostane název „politika důvěry“, v soukromí je vyjadřován daleko výstižnějším konstatováním: „jsou to přeci naše děti“. Kupodivu stejného názoru je i policie, již je zjevně sympatické, že nebude muset násilím zasahovat proti vlastním potomkům. Již v roce 1962 vzniká na policejní půdě zvláštní nařízení pro práci mezi vysokoškolskou mládeží, které bylo o dva roky později nahrazeno směrnicí, požadující koordinaci činnosti všech policejních složek. Počátkem roku 1967 již i na ministerstvu vnitra zcela převládá názor, že represe všechno nezmůžou, a tak je hlavní úsilí soustředováno především na důsledné sledování studentského hnutí a studentských vůdců. Státní bezpečnost vidí nadále svůj hlavní úkol v odhalování agentů a rozvědek západních států, v „zamezení škodlivého ideologického vlivu a pronikání buržoasní ideologie do řad studující mládeže“ a v dokumentování tzv. nepřátelské činnosti na vysokých školách pomocí policejních agentů, stranických a svazáckých organizací a akademických představitelů.¹⁰ Policejní směrnice požaduje důsledné sledování mládežnických spolků, fakultních časopisů a protagonistů studentského hnutí. Konstatuje však, že „v převážné míře jde o osoby, jejichž jednání a činnost nejsou motivovány vyhraněným nepřátelstvím vůči naší republice, nýbrž jsou důsledkem politické nevyzrálosti...“.

To vše stálo v pozadí nejslavnějšího majálesu šedesátých let, který se konal roku 1965. Příprava studentské slavnosti byla zvláště pečlivá. Pražský organizační výbor, vedený studenty Filmové akademie muzických umění, dostal pokyn, že v roce dvacátého výročí osvobození Československa režimu obzvláště záleží na poklidném průběhu majálesu. Svazácké a stranické organizace byly vyzvány, aby zajistily klid a pořádek a důstojný průběh oslav. Policie navíc měla prolomit pomalu již tradiční, po tři roky se opakující, střetnutí mládeže s bezpečností. Historie se opakovala. Stejně jako v šestapadesátém začal tisk připravovat pražské akademiky na studentský průvod Prahou. Přidala se i oficiózní *Mladá fronta*, která již od konce dubna referovala o přípravě volby miss majálesu a ve slavnostním prvomájovém čísle uveřejnila pozvánku pražských vysokoškoláků, jež končila památným post scriptum „Slunce vychází druhého května ve čtyři hodiny třicet minut.“¹¹

10 Návň směrnice pro práci StB na problematice vysokých škol ze 7. dubna 1967, který vypracovala II. správa Hlavní správy StB. Archiv MV, A/1-473.

11 MLADÁ FRONTA, r. XXI, č. 104 z 1. května 1965. UNIVERSITA KARLOVA, n. XI, č. 16 z 26. dubna 1965 zveřejnila informovala na prvních třech stranách „Co jsou majáles“ a v č. 19-20 ze 7. června 1965 přinesla dvoustránkovou fotoreportáž pod titulkem „Majáles se podaří, ať žije MAJÁLES 1965“.

V sobotu 1. května odpoledne se shromáždili pražští technici v Dejvicích a na Karlově náměstí, ekonomové na Žižkově a umělecké školy a humanitní obory na Alšově nábřeží, odkud se vydali do centra města na Staroměstské náměstí. Společně pak zamířili na druhou stranu Vltavy do Parku kultury a oddechu. Průvod nedoprovázela pouze studentská policie se salámovými pendreký, ale také na 15 uniformovaných dvojic a 150 tajných profesionálů. Více než hodinu a půl trvající studentský průvod masek, alegorických vozů a studentů skandujících hesla sledovalo neuvěřitelných 140 až 150 tisíc diváků, kteří přihlíželi vrcholu majálesového programu, jímž se stala volba krále majálesu. K úžasu svazáckých organizátorů byl studentským králem zvolen americký básník Allen Ginsberg, který právě pobýval v Praze.

Jak k tomu vlastně došlo? Historka je to pro šedesátá léta příznačná. Studenti Českého vysokého učení technického se obrátili na spisovatele J. Škvoreckého s prosbou, zda by je nereprezentoval při volbě krále majálesu. Škvorecký sice odmítl, ale doporučil jim básníka Allena Ginsberga, jenž se 29. dubna vrátil do Československa po více než měsíčním pobytu v Sovětském svazu. Student pražské techniky a člen Akademické studentské rady Jiří Müller odvezl Ginsberga na místo srazu, tam ho posadili na alegorický vůz strojní fakulty ČVUT a triumfální cesta do Stromovky učinila z vousatého beatnika rázem nejpopulárnější osobnost majálesu roku 1965. Patří k povaze studentských legrácek, že ještě na výstavišti byl král svržen a nahrazen protikandidátem stavební fakulty Sedláčkem. Výjimečně v tom nehledejme žádné politikum. Výsostně politickým činem však byla noční diskuse s králem majálesu v Hlávkově koleji, která se protáhla dlouho přes prvomájovou půlnoc. Ginsberg nešetřil chválou na pražský majáles, netajil se svými antipatiemi k marxismu a podpořil studentské požadavky občanské svobody a univerzitní autonomie, tlumočené členy Akademické studentské rady a redaktory studentského časopisu *Buchar*.

Ginsberg byl, jak jinak, pod dohledem pražské tajné policie, která ho sledovala vlastně od chvíle, kdy se 18. února 1965 po vyhoštění z Kuby objevil v Praze. Policie zaregistrovala jeho styky se spisovatelem Škvoreckým, kritiky Kusákem a Hájkem, překladatelem Jungwirtem a sledovala soustavně jeho pohyb po vinárnách, kavárnách a divadlech. Dva dny po majálesu byl Ginsberg poprvé zatčen pro údajné opilství (na záchytce ho však odmítli přijmout), 5. května pak policejní autohlídkou po útěku a pronásledování znovu zadržen a obviněn z výtržnictví, opilství, narkomanie a propagování homosexuality.

Sedmého května byl předvolán na policejní oddělení pasů a víz, kde mu bylo sděleno, že je v Československu nežádoucí osobou a musí okamžitě opustit republiku. Ještě týž den neslavně skončil pražský pobyt krále majálesu nuceným odletem do Londýna. Oficiální zdůvodnění, které byly předáno i americkému vyslanectví, uvádělo, že již při prvním Ginsbergově pobytu si stěžovali na jeho nepřístojné chování a hlavně na jeho propagaci narkomanie a homosexuality rodiče a lékaři nezletilých dětí, které utrpěly psychickou újmu při styku s americkým beatníkem. Policejní zpráva výslovně uvádí, že k jeho vyhoštění přispěl Ginsbergův deník, který mu byl odebrán pro podezření z trestné činnosti.¹²

Přes všechnu nebývalou odvážnost studentských hesel, přes masový charakter majálesu a přes „potíže“ s králem majálesu, hodnotila většina (až na kritické glosy svazácké *Mladé fronty* pochopitelně) studentský majáles pozitivně. Jistě k tomu přispěla i účast nejvyšších státních a stranických představitelů, jak se tehdy říkalo, populárního ministra školství a kultury Čestmíra Císaře a tajemníka ÚV KSČ Vladimíra Kouckého. Dokonce i vnitro si pochvalovalo novou koncepci minimální účasti uniformovaných a převahu těch druhých, které způsobilo, že oslavy „svátku práce“ nebyly po třech letech narušeny ani konflikty mládeže s policií na Petříně. Po pravdě však dodejme, že Státní bezpečnost se činila již před prvním májem, když předvedla k výslechům 883 osob, z nichž 55 již zůstalo v policejní vazbě. Spokojení mohli být i studenti, vždyť po dlouhé době mohli s větší či menší dávkou strachu vyjádřit své názory hlasitým voláním „Nenecháme si do toho mluvit“ nebo „Majáles nám povolili, proto jsme to roztočili“. Všeobecnou náladu vystihlo heslo „Lidi, budme veselí, středověk je pryč!“

Že se však v tomto bodě mýlili, patří už neodmyslitelně k iluzím šedesátých let. Z omylu je totiž vyvedl již následující 1. květen roku 1966. Toho roku se majáles konal jako zcela oficiální akce Československého svazu mládeže s hesly a transparenty, schválenými majálovým štábem, ukázněným přesunem do Stromovky po masivní propagandě na stránkách časopisů *Universita Karlova*¹³ a *Student*¹⁴. Zájem studentů však byl o poznání menší než před rokem, motivován

12 Archiv MV, A/9-243 (majáles) a A/9-774 (Ginsberg).

13 UNIVERSITA KARLOVA, r. XII, 1965/6, zvl. č. 16-17 z 12. května 1966 věnované přípravě majálesu. V dalším čísle časopisu (č. 19 ze 7. června 1966) dopis čtenáře reprodukuje trefný výrok přihlížejícího dítěte „To není majáles, to je Matějská pouť“.

14 Především obrazová informace o průběhu majálesu „Majálesy tu a kdesi“. In: STUDENT, r. II, č. 21 z 24. května 1966, str. 4.

nedůvěrou k oficiálně organizovaným „akcím“ ČSM. Za zaznamenání stojí volba krále majálesu, v níž zvítězil herec M. Horníček nad kandidátem ekonomů populárním komikem Effou a stavařským uchazečem, rockovým zpěvákem Sedláčkem. Majáles sice proběhl bez incidentů, avšak hesla jako „Mlčeti zlato, mluvití průser“ nebo „Dneska tady křičíme, zítra za to sedíme“ dávala tušit, že byl ve stínu tvrdého policejního postihu po nočním prvomájovém konfliktu s bezpečností.

Jako v minulosti, i roku 1966 vše začalo navečer 1. května v Petřinských sadech u sochy K. H. Máchy, kde se shromáždilo ke třem stovkám mladých, kteří vykřikovali otevřeně protirežimní hesla („Blaničtí rytíři přišel váš čas, My chceme svobodu, Chceme novou vládu, novou republiku“). Okolo desáté hodiny večerní se vydali na pochod přes Újezd, kde strhli vlajky z tramvajové výzdoby, aby s nimi pochodovali přes Jungmannovo náměstí, kde došlo k prvním střetům s policií, na Václavské náměstí k soše sv. Václava, kde proběhla demonstrace vsedě, a odtud přes Můstek na Karlův most, kde po půlnoci došlo na mostecké straně k tvrdému policejnímu zásahu. Tehdy také bylo slyšet známý pokřik (Gestapo, gestapo), který dodneška provází přítomnost policejních jednotek. Na místě bylo zatčeno 147 demonstrujících, dalších 17 osob se dostalo do rukou StB dodatečně na základě informací získaných výsledky zadržených. Policejní a soudní postih byl rychlý a nemilosrdný. Ještě v květnu bylo odsouzeno téměř padesát účastníků k trestům až osmnácti měsíců vězení a o jednání ostatních byli informováni zaměstnavatelé nebo školské úřady. Režim zaznamenal s neskrývaným zděšením, že nočního prvomájového pochodu Prahou se zúčastnilo na pětapadesát studentů středních a vysokých škol, jejichž rodiče patřili k vysoké stranické nomenklatuře.

Roku 1967 se situace opakovala, opět se sešlo asi 300 mladých 1. května v Petřinských sadech, opět se zpívalo, ozývala se hesla proti ČSM, Sovětskému svazu a proti tajným. Když se však okolo desáté večer chtěli vydat do města, policie byla připravena a shromáždění rozehnala. Zatčena byla jediná dívka, obviněná z výtržnosti a opilství.¹⁵ Majáles toho roku nahradila organizovaná účast vysokoškoláků v prvo-

15 Archiv MV, A/9-406. Papír petřinských událostí roku 1967 výstěžně podal M. Kreysa, Ministru vnitřní záležitostí 17. 6. 1967. In: STU-DENT, r. IV, č. 16 ze 17. dubna 1968.

16 MLADÁ FRONTA, r. XXIII, č. 120 z 1. května 1967 si při popisu pražských vysokoškoláků v průvodu na Příkopěch všiml italských odbořáků pozdravujících studenty zpěvem slavné písně „Avanti popolo“ a s vtipností sobě vlastní upozorňuje na mávající devítileté dítě, které svým starším kolegům vzkazuje na transparentu „Zavazuj se, že si budu čistit každý den zuby“.

májovém průvodu, kteří protestovali proti americké agresii ve Vietnamu.¹⁶ Také majáles roku 1968 byl zcela ve stínu jiných událostí, tisk se předháněl v popisu pronásledování minulých majálesů, v uveřejňování vzpomínek pamětníků, studentstvo však spíše zajímala rehabilitace politických procesů českého stalinismu a demokratizace veřejného života než zásahy proti organizátorům majálesů. A pokud se věnoval studentskému hnutí, zajímaly se stavovské listy jako *Student*¹⁷ o studentský ohlas na nedávné incidenty studentů s policií na Strahově, o vznik studentské samosprávy a obnovu akademických svobod nebo o květnové kravály v pařížských a německých ulicích či o návštěvy studentských vůdců Rudi Dutschkeho ad. v Praze.¹⁸

Pražské majálesy šedesátých let jsou bezpochyby znamením své doby. Jsou projevem liberalizace režimu, uvolnění represí proti nezávislému myšlení, zůstávají však stále do značné míry organizovanou zábavou, povoleným ventilem studentských nálad. Jakmile však překročí vymezenou roli, jakmile se vydají na neorganizovaný pochod městem, čeká je tvrdá represe, soudy a vyloučení ze studia. Mám-li tedy charakterizovat pražské studentské majálesy, nemohu než opakovat vtipný postřeh zpěváka a textaře Ondřeje Hejmy, jenž vzpomíná na svou milou let šedesátých: byla celá sametová, byla to taková sameťová cela!

17 STUDENT, r. IV, zvl. č. 2, 10-11, 32 a mnohá další.

18 Pokud by si čtenář nevěděl rady s některými termíny a zkratkami, kterých jsem užil v textu, odkazují na článek J. Kavana, David a Goliáš.

In: STUDENT, r. IV, č. 11, str. 1, 3, kde najde zasvěcený výklad tehdejšího svazáckého představitele a bezprostředního účastníka studentských bojů s nomenklaturou o vývoji studentského hnutí v druhé polovině šedesátých let, včetně návodu ke čtení dobových zkratk.